

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum ea quæ naturæ impossibilia sunt, sint Deo possibilia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

considerari infinitum secundum unam dimensionem, & non secundum aliam, & iterum infinitum secundum omnem dimensionem: ita & in effectibus. Possibile est enim aliquam creaturam posse producere effectus infinitos quantum est de se, secundum aliquid; ut pote secundum numerum in eadem specie, & sic omnium illorum effectuum natura est finita, utpote ad unam speciem determinata, ut si accipiamus homines vel asinos infinitos. Non est autem possibile ut sit aliqua creatura que possit in effectus infinitos omnibus modis, & secundum numerum & secundum species, & secundum genera, sed hoc solius Dei est. Et ideo sola eius potentia est simpliciter infinita.

Ad decimum dicendum, sicut ad octavum. Ad XI. dicendum, quod ratio illa procedat de infinito privative dicto.

Et similiter dicendum ad XII. Ad XIII. dicendum, quod Deus semper agit tota sua potentia: sed effectus terminatur secundum imperium voluntatis, & ordinem rationis.

ARTICULVS III.

Vtrum ea que sunt nature impossibilia, sint Deo possibilia.

TERtio queritur: Vtrum ea que sunt nature impossibilia, sint Deo possibilia. Et utrum non. Dicitur quodammodo in Ro. I. quod Deus cum sit actor nature, non potest facere contra naturam: sed ea que sunt impossibilia nature, sunt contra naturam: ergo Deus ea facere non potest.

Præterea. Sicut omne in natura necessarium est demonstrabile, ita omne impossibile in natura est improbabile per demonstrationem: sed in omni conclusione demonstrationis includuntur demonstrationis principia. In omnibus autem demonstrationis principijs includitur hoc principium, quod affirmatio & negatio non sunt simul vera, ergo istud principium includitur in quolibet impossibili ab natura. Sed Deus non potest facere quod negatio & affirmatio sint simul vera, ut respondens dicebat: ergo nullum impossibile in natura potest facere.

Præterea. Sub Deo sunt duo principia, ratio & natura: sed Deus ea que sunt impossibilia rationis facere non potest, sicut quod genus non prædicatur de specie, ergo nec illa que sunt impossibilia nature.

Præterea. Sicut se habet falsum & verum ad cognitionem, ita se habet possibile & impossibile ad operationem: sed illud quod est falsum in natura, Deus scire non potest. ergo quod est impossibile in natura Deus non potest operari.

Præterea. Quando est simile de uno & omnibus, quod probatur de uno intelligitur de omnibus esse probatum. Sicut si probatur de uno triangulo demonstrato quod habeat tres æquales duobus relictis, de omnibus intelligitur esse probatum. Sed similis ratio videtur de omni impossibili: quod Deus illud possit & non possit: tum ex parte facientis, quia diuina potentia infinita est: tum ex parte facti: quia omnis res habet potentiam obedientiam ad Deum: ergo si aliquid impossibile est nature quod facere non possit, ut respondens dicebat, videtur quod nullum impossibile facere possit.

Præterea. Prima Timothy. dicitur. Fidelis Deus qui seipsum negare non potest. Negaret autem seipsum, ut dicit glossa, si promissum non impleteret. Sicut autem promissum Dei est à Deo, ita omne verum est à Deo, qui ut dicit glossa. Ambrosius. I. Cor. 12.

A super illud. Nemo potest dicere Dominus Iesus. Omne verum à quocumque dicatur à Spiritu sancto est, ergo non potest facere contra aliquid verum. Faceret autem contra verum si faceret aliquid impossibile. ergo Deus non potest facere aliquid impossibile in natura.

Præterea. Anselmus dicit quod minimum inconueniens Deo est impossibile: Sed inconueniens esset quod affirmatio & negatio essent simul vera, quia intellectus esset ligatus: ergo Deus non potest facere hoc. Et ita non potest facere omnia impossibilia in natura.

Præterea. Nullus artifex potest operari contra artem suam, quia principium suæ operationis est ars. Sed Deus faceret contra artem suam si faceret aliquid impossibile in natura, quia nature ordo, secundum quem illud est impossibile, est secundum artem diuinam, ergo Deus &c.

Præterea. Magis est impossibile quod est impossibile per se, quam quod est impossibile per accidens. Sed Deus non potest facere quod est impossibile per accidens, scilicet quod id quod fuit non fuerit, ut patet per Hieronymum, qui dicit, quod cum cætera Deus possit, non potest facere uirginem de corrupta: & per Augustinum contra Faustum, & per Philosophum in 5. Ethico. ergo Deus non potest facere id quod est impossibile per se in natura.

Sed contra est quod dicitur Lucæ I. Non erit impossibile apud Deum omne uerbum.

Præterea. Omnis potentia, quæ potest facere hoc & non illud, est potentialiter limitata: si ergo Deus potest facere possibilia in natura, & non impossibilia uel hæc impossibilia, & non illa, uidetur quod Dei potentia sit limitata, quod est contra supra determinata, ergo &c.

Præterea. Omne illud, quod non limitatur per aliquid, quod est in re, per nihil quod est in re, impediri potest: sed Deus non limitatur per aliquid quod est in re, ergo per nihil quod est in re potest impediri, & ita ueritas huius principij, affirmatio & negatio non possunt esse simul, non potest impedire quin Deus possit facere. Et pari ratione de omnibus alijs.

Præterea. Priuationes non suscipiunt magis & minus: sed impossibile dicitur secundum priuationem potentiam, si ergo unum impossibile est quod Deus facere potest, ut cæcum illuminare: uidetur pari ratione quod potest facere omnia.

Præterea. Omne quod resistit alicui, resistit in ratione alicuius oppositionis: sed potentiam diuinam nihil est oppositum, ut ex supradictis patet: ergo ei nihil potest resistere. Et ita potest facere omnia impossibilia.

Præterea. Sicut cecitas opponitur uisioni, ita uirginitas partui, sed Deus fecit quod uirgo manens uirgo pareret: ergo pari ratione potest facere quod cæcus manens cæcus uideat, & potest facere quod affirmatio & negatio sint simul uera, & per consequens omnia impossibilia.

Præterea. Difficilius est coniungere formas substantiales disparatas, quam formas accidentales: sed Deus coniunxit in unum formas substantiales maxime disparatas, scilicet diuinam & humanam, quæ differunt secundum creatum & increatum, ergo multo amplius potest coniungere duas formas accidentales in unum, ut faciat quod idem sit album & nigrum. Et sic idem quod prius.

Præterea. Posito quod definitio remoueat aliquid. Quæst. dist. S. Thome. A 3 quod

I. r. Cap. Deus homo cap. 20. circa princ.

Ad Eustochium de custodia uirginitatis aliquantulum a princ. co. 1. cap. 5. in princ.

cap. 3. in fine

Cl. ordinata supra illud. Contra naturam in secerus est.

Glo. interlinea. in ibi Amb. super hunc locum Pauli. co. 5.

quod cadat in eius diffinitione, sequitur contra-
ria esse simul, sicut qd homo non sit rationalis, sed
terminari ad duo puncta est in diffinitione linea
recta: ergo si quis hoc remoueat à linea recta, se-
quitur qd duo contraria fiat simul: sed Deus hoc
fecit, quando intrauit ianuis clausis ad discipulos,
tunc enim fuerunt duo corpora simul, & sic sequi-
tur, qd duae lineae fuerunt terminatae ad duo pun-
cta unum, & vnaquaeque ad duo puncta: ergo Deus po-
test facere qd affirmatio & negatio sint simul uera,
& per consequens potest facere omnia impossibilia.

Tex. 17.
Vide 1. p. 9.
15. art. 3. 4.

RESPON. Dicendum, qd sicut in Phil. in 5. Metaph.
possibile & impossibile dicuntur tripliciter. Vno
modo sicut in aliquam potentiam actiuam vel passiuam,
sicut dicitur homini possibile ambulare secundum po-
tentiam gressiuam: volare vero impossibile. Alio
modo non secundum aliquam potentiam, sed sicut in
seipsum, sicut dicimus possibile quod non est im-
possibile esse, & impossibile dicimus, qd necesse est
non esse. Tertio modo dicitur possibile secundum po-
tentiam mathematicam, quae est in geometricis,
prout dicitur linea potentia commensurabilis, quia qua-
dratum eius est commensurabile. Hoc autem pos-
sibile praetermissum, circa alia duo consideremus.

Lico. 10. 15.

Sciendum est ergo, qd impossibile, quod dicitur secundum
nullam potentiam, sed secundum seipsum,
dicitur ratione discohærentiae terminorum. Omnis
autem discohærentia terminorum, est in ratione
alicuius oppositionis: in omni autem oppositio-
ne includitur affirmatio & negatio ut probatur

Lico. 10. 15.

10. Metaph. unde in omni tali impossibili implicatur
affirmationem & negationem esse simul. hoc
autem nulli actiuae potentiae attribui potest, quod
sic patet. Omnis actiua potentia consequitur actua-
litate & entitatem eius cuius est: unumquodque
autem agens est natum agere sibi simile, unde omnis
actio actiuae potentiae terminatur ad esse. Et si enim
aliquid sit per actionem non esse, ut in corruptione
patet, tamen hoc non est, nisi in quantum esse vnius
non comparatur esse alterius, sicut esse calidi non
comparatur esse frigidi, & ideo calor ex princi-
pali intentione generat calidum: sed qd corrumpat
frigidum, hoc est ex consequenti. hoc autem qd est af-
firmationem & negationem esse simul, rationem
entis hinc non potest, nec etiam non entis, quia es-
se tollit non esse, & non esse tollit esse: unde nec
principaliter, nec ex consequenti potest esse termi-
nus alicuius actionis potentiae actiuae. Impossibile
vero, quod dicitur sicut in aliquam potentiam, potest
attendi dupliciter: uno modo propter defectum
ipsius potentiae ex seipsa, quia videlicet ad illum ef-
fectum non potest se extendere, utpote quod non po-
test agens naturale transmutare aliquam materiã.
Alio modo ab extrinseco, utpote cum potentia
alicuius impeditur uel ligatur. Sic ergo aliquid dicitur
impossibile fieri tribus modis. Vno modo propter
defectum actiuae potentiae, siue in transmutando
materiam, siue in quocunque alio. Alio modo pro-
pter aliquod resistens uel impediens. Tertio modo
propter hoc, quod id quod dicitur impossibile fieri,
non potest esse terminus actionis. Ea ergo quae
sunt impossibilia in natura primo uel secundo mo-
do, Deus facere potest. Quia eius potentia cum sit
infinita, in nullo defectum patitur: nec est aliqua
materia quam transmutare non possit ad libitum,
eius enim potentiae resisti non potest. Sed id, quod ter-
tio modo dicitur impossibile, Deus facere non po-
test: cum Deus sit actus maxime & principale ens.
Unde eius actio non nisi ad ens terminari potest

F principaliter, & ad non ens consequenter. Et ideo
non potest facere quod affirmatio & negatio sint
simul uera: nec aliquid eorum, in quibus hoc im-
possibile includitur. Nec hoc dicitur non posse fa-
cere, propter defectum suae potentiae: sed propter
defectum possibilis, quod a ratione possibilis de-
ficit, propter quod dicitur à quibusdam, qd Deus
potest facere: sed non potest fieri.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod uerbum Aug.
in glo. illa non est intelligendum quod Deus non
possit facere aliter quam natura faciat, cum ipse
frequenter faciat contra consuetum cursum natu-
rae: sed quia quicquid a in rebus facit, non est con-
tra naturam: sed est eis natura, eo quod ipse est cõ-
ditor & ordinator naturae. Sic enim in reb. natura-
libus uidetur, quod quando aliquod corpus infe-
rius à superiori mouetur, est ei ille motus natura-
lis, quamuis non uideatur conueniens motui, quae
naturaliter habet ex seipso, sicut mare mouetur se-
cundum fluxum & refluxum a luna, & hic motus
est ei naturalis, ut Commen. dicit in tertio Cõ. &
Mundi, licet aquae secundum seipsam motus natu-
ralis sit ferri dorsum, & hoc modo omnes creatu-
rae quasi pro naturali habent quod a Deo in eis
fit. Et propter hoc in eis distinguitur potentia du-
plex. Vna naturalis, ad propria operationes vel
motus. Alia quae dicitur obedientia dicitur, ad ea quae a
Deo recipiunt.

D. 917.

AD SECVNDVM dicendum, quod in quolibet im-
possibili implicatur affirmationem & negationem
esse simul secundum hoc quod est impossibile:
sed ea quae sunt impossibilia propter defectum po-
tentiae naturalis, ut cecum, uidentem fieri, uel ali-
quid huiusmodi, cum non sint impossibilia secun-
dum seipsa, non implicant huiusmodi impossibi-
le secundum seipsa, sed per comparationem & po-
tentiam naturalem cui sunt impossibilia. Ut si di-
cimus, natura potest facere cæcum uidentem, im-
plicatur predictum impossibile, quia naturae pote-
ria est terminata ad aliquid, ultra quod est id quod
ei attribuitur.

AD TERTIVM dicendum, qd impossibilia ratio-
nalis philosophiae non sunt secundum aliquam po-
tentiam: sed secundum seipsa. Quia ea quae sunt in
rationali philosophia, non sunt applicata ad mate-
riam, uel ad aliquas potentias naturales.

AD QVARTVM dicendum, quod illud quod est
falsum in natura, est falsum simpliciter, & ideo non
est simile.

AD QVINTVM dicendum, quod non est eadem
ratio de omni impossibili, quia quaedam sunt im-
possibilia per se, quaedam per respectum ad aliquam
potentiam, ut supra dictum est. Nec hoc quod dif-
ferentia se habent ad diuinam potentiam, impedi-
dit infinitatem diuinæ potentiae, uel obedientiam
creature.

AD SEXTVM dicendum, qd Deus, id quod iam ue-
rum est non destruit, quia non facit, ut quod ue-
rum fuit, non fuerit: sed facit quod aliquod non
sit uerum, quod alias uerum esset. Sicut cum susci-
tat mortuum, facit qd non sit uerum cum esse mor-
tuum, quod aliter uerum esset. Vel aliter dicens,
quod non est simile, quia ex hoc, quod Deus non
implet promissum, sequeretur eum non esse ue-
racem. Ex hoc autem quod aliquem suum effectum
destruit, hoc non sequitur, quia non ordinauit, ut
suis effectus perpetuo maneret: sicut ordinauit qd
promissum implet.

AD SEPTIMVM dicendum, qd non potest facere
affirmatio-

3. de opa
comen. 20
D. 736.

in
circ

in
circ

affirmationem, & negationem esse simul. Nō quia A
fit inconueniens: sed ratione prædicta.

AD OCTAVVM dicendum, quod ars Dei non so-
lum se extendit ad ea quæ facta sunt, sed ad multa
alia. Vnde quando in aliquo mutat cursum natu-
ræ: non propter hoc contra artem suam facit.

AD NONVM dicendum, quod Sortem non cucur-
risse si cucurrerit, dicitur impossibile per accidens:
eo quod Sortem currere uel non currere, quantū
est in se, est contingens: sed per implicationem hu-
ius quod est, præteritum non fuisse, fit impossibile
per se. Et ideo dicitur impossibile per accidens, qua
si per aliud adueniens. Hoc autem adueniens est
impossibile secundum seipsum. Et plane implicat
contradictionem: Dicere enim, quod fuit, & non
fuit, sunt contradictoria. Quod sequitur si fiat, &
præteritum non fuerit.

Ad 1. con.

AD PRIMVM uero quod in contrarium obiicitur
dicendum, quod uerbum dicitur nō solum quod
ore profertur, sed quod mente concipitur. Hoc
autem quod est affirmationem, & negationem ef-
se simul uerum, non potest mente concipi: ut pro-
batur 4. Metaph. & per consequens nec aliquid eo-
rum in quibus hoc includitur. Cum enim contra-
riæ opiniones sunt, quæ sunt contrariorum, secun-
dum Philosophum: sequeretur eundem simul ha-
bere contrarias opiniones: & ita non est contra
uerbum Angeli, si dicatur quod Deus non potest
prædictum impossibile.

lib. 4. co. 9.

AD SECVNDVM dicendum, quod potentia Dei non
potest prædictum impossibile: quia deficit a ratio-
ne possibilis. Et ideo potentia Dei non dicitur li-
mitari, quamuis hoc non possit.

AD TERTIVM dicendum, quod Deus dicitur hoc
non posse, non a libero arbitrio quasi impeditus,
ut dictum est: sed quia hoc non potest esse ter-
minus actionis alicuius actiue potentie.

in corp. art.
circa finem.

AD QVARTVM dicendum, quod priuatio non reci-
pit magis, & minus secundum se. Potest tamen re-
cipere secundum causam. Sicut aliquis dicitur ma-
gis cæcus, qui habet oculum erutum: quam cuius
uisus impeditur propter aliquem humorem im-
pedientem. Et similiter dicitur magis impossibile:
quod est secundum seipsum impossibile: quam quod
est simpliciter impossibile.

in corp. art.

AD QVINTVM dicendum, quod sicut iam dictū est:
Deus non dicitur hoc non posse, quod non impe-
diatur ab aliquo, sed rationibus prædictis.

AD SEXTVM dicendum, quod uirginitas non op-
ponitur partui, sicut cæcitas uisui. sed opponitur ui-
rii commissioni, sine qua natura partum facere nō
potest. Deus autem potest.

AD SEPTIMVM dicendum, quod illa opposita, crea-
tum & increatum, non fuerunt in Christo secundū
idem, sed secundum diuersas naturas. Vnde nō se-
quitur quod Deus non potest facere opposita inef-
se eidem secundum idem.

AD OCTAVVM dicendum, quod quando Chri-
stus intrauit ianuis clausis: & duo corpora fuerunt
simul, non est aliquid factum contra geometrie
principia. Nam ad duo puncta diuersorum corpo-
rum ex una parte, non terminabatur una linea, sed
due. Quamuis enim due linee mathematicæ non
sint distinguibiles nisi secundum situm, ita quod
intelligi non potest duas lineas tales simul esse, ta-
men due linee naturales distinguuntur in subiecto.
Ita quod, posito quod duo corpora sint simul, sequitur
quod due linee sint simul, & duo puncta, & due su-
perficies.

*Vtrum sit iudicandum aliquid possibile, uel impossibile, se-
cundum causas inferiores, uel superiores*

Quarto quaeritur. Vtrum sit iudicandum aliqd
possibile uel impossibile secundum causas in-
feriores, aut secundum causas superiores. Et uidet,
quod secundum superiores. Quia sicut dicit quædam
glos. 2. col. 10. Stultitia sapientium mundi fuit, quia
iudicauerunt possibile, & impossibile secundū quod
uidebant in rerum natura: ergo non est iudicandū
de possibili, & impossibili secundum causas infe-
riores, sed secundum superiores.

Glo. interli-
nearis ibi.

¶ 2. Præ. Secundum Philosophū in 10. Metaphy.
illud quod est primum in omni genere, est menū
ra omnium quæ sunt illius generis: sed diuina Po-
tentia est prima potentia, ergo secundum eam de-
bet aliquid iudicari possibile & impossibile.

Tex. con. 1.

¶ 3. Præ. Quanto causa magis influit in effectum,
tanto secundum eam magis debet iudicium sumi:
sed causa prima magis influit in effectum, quam cā
secunda: ergo secundum causam primam magis
debet iudicari de effectu. Effectus ergo iudicandi
sunt posibles uel impossibles secundum causas
superiores.

¶ 4. Præ. Illuminare cæcum est impossibile, secun-
dum causas inferiores, & tamen hoc est possibile,
cum quandoque fiat, ergo non est iudicandū si ali-
quid impossibile sit secundum causas inferiores,
sed secundum superiores.

¶ 5. Præ. Mundum fore fuit possibile, antequam
mundus esset: non autem fuit possibile secundum
causas inferiores, ergo idem quod prius.

SED CONTRA. Secundum illam causam effectus
deberet iudicari possibilis, a qua recipit possibili-
tatem: sed effectus recipit possibilitatem uel contin-
gentiam, aut etiam necessitatem a causa proxima,
non autem a remota: sicut meritum recipit contin-
gentiam a libero arbitrio, quod est causa proxima,
non autem necessitatem a prædestinatione diuina,
quæ est causa remota, ergo secundum causas infe-
riores, quæ sunt pxime, debet iudicari aliquid pos-
sibile uel impossibile.

¶ 2. Præ. Quod est possibile secundum causas in-
feriores, est etiam possibile secundum causas supe-
riores, & ita est possibile secundum omnem mo-
dum: sed quod est possibile secundum omnē mo-
dum, est possibile simpliciter: ergo secundum cau-
sas inferiores est aliquid iudicandum possibile sim-
pliciter.

¶ 3. Præ. Cause superiores sunt necessarie: si ergo
secundū eas essent iudicandi effectus, omnes effe-
ctus erunt necessarii: quod est impossibile.

¶ 4. Præ. Deo sunt omnia possible: si ergo secun-
dum ipsum possibile, & impossibile iudicetur om-
nino, nihil est impossibile: quod est inconueniens.

¶ 5. Præ. Nominibus utendum est secundum, quod
plures utuntur: sed de potentia hoc modo homi-
nes loquuntur, quod sint ita ordinatæ, potentia, di-
spositio, necessitas, & actus: hæc autem inueniuntur
in causis inferioribus, non superioribus, ergo
non est iudicandum de possibilitate rerum secun-
dum causas superiores, sed secundum inferiores.

RESPON. Dicendum, quod iudicium de possibi-
li, & impossibili potest considerari dupliciter. Vno
modo ex parte iudicantium. Alio modo ex parte eius

Quæst. dist. S. Thomæ. A 4 de